

Geburt haben, ein Brahman M. 3, 286.

द्विजातिसात् (von द्विजाति) adv. Brahmanen zum Geschenk: ग्रामं कृत्वा द्वि^० RĪGA-TAR. 3, 120.

द्विजातीय (wie eben) adj. zu den drei oberen Kasten in Beziehung stehend; von zweifacher, gemischter Herkunft; m. MAULTHIER HAUGHT.

द्विजानि (द्वि + जा^०) adj. zwei Weiber habend: अर्त्तयेनेव चरति द्विजानि: RV. 10, 101, 11.

द्विजायनी (von द्विज) f. die um die Schulter getragene Schnur des geweihten Brahmanen TRIK. 2, 7, 12. ÇABDAR. im ÇKDR.

द्विजालय (द्विज + आ^०) m. der Aufenthaltsort der Vögel, Baumhöhle ÇABDAR. im ÇKDR.

द्विजिह्व (द्वि + जिह्वा) 1) adj. zweizüngig AV. 5, 19, 7. द्विजिह्वाश्च कृताः सर्पा गृहेन MBH. 1, 1543. eig. und zugleich in der übertr. Bed. falsch: द्विजिह्वदनं धत्ते दुष्टो दुर्जनपन्नगः Kām. NĪTIS. 3, 20. द्विजिह्वा: — राजानः पन्नगा इव PĀNĪKAT. 1, 74. = सूचक oder खल AK. 3, 4, 21, 136. TRIK. 3, 3, 415. H. 380. an. 3, 701. MED. b. 12. = चौर und दुःसाध्य ÇABDAR. im ÇKDR. Davon ०ता f. Zweizüngigkeit (eig.) KATHAS. 22, 200. — 2) m. a) Doppelzunge (eine best. Krankheit der Zunge; vgl. अधिजिह्व) सुष्म. 1, 307, 18. — b) Schlange AK. TRIK. H. 1303. H. an. MED. HIR. 230. MBH. 15, 1030. HARIV. 3934. 4433. R. GOR. 2, 42, 2. RAGH. 11, 64. 14, 41. — c) N. pr. eines Rakshas R. 6, 69, 13. — In AK. und MED. mit व st. व geschrieben.

द्विजेन्द्रक (द्विज + ईन्द्र) m. = द्विजेतु NIGH. Pa.

द्विजेश (द्विज + ईश) m. der Mond H. 104. Sch. — Vgl. द्विजपति, द्विजराज, द्विजेश्वर.

द्विजेश्वर (द्विज + ईश्वर) m. der Fürst der Zweimalgeborenen, Bein. des Mondes HARIV. 2476. ÇIVA'S ÇIV.

द्विजात्तम (द्विज + उत्तम) m. der Hochste unter den Zweimalgeborenen, ein Brahman HALA. im ÇKDR. M. 2, 49. 166. 3, 124. 183. 11, 34 u. s. w. JĀG. 3, 307. MBH. 5, 7176. 7266. 7313.

द्विजापासक (द्विज + उपा^०) m. der Diener der drei oberen Kasten, ein Çādra NIGH. Pa. — Vgl. द्विजसेवक.

द्विज्या (द्वि + ज्या) f. Sinus WILS. ०मार्ग eine horizontale Linie ders.

द्विष्टेवा (2. द्विष् + से^०) f. ein geheimes Einverständnis mit dem Feinde, Verrätherie WILS.

द्विष्टेविन् (2. द्विष् + से^०) adj. subst. mit dem Feinde in geheime Einverständnis stehend, Verräther M. 9, 232.

द्विठ (द्वि + ठ) m. Bez. des Visarga und der Svāhā, der Gemahlin Agni's ÇKDR. nach dem PRATKĪRĪJATANTRA.

द्वितै (von द्वि) m. N. pr. eines Āptja (s. unter d. W. und unter त्रितः) त्रिताय च द्विताय चोषौ दुःखस्यै वरु RV. 8, 47, 16. VS. 1, 23. ÇAT. Ba. 1, 2, 3, 1. Nach RV. ANUKR. Liedverfasser von RV. 10, 103. Ekata und Dvita schliessen Trita in einen Brunnen ein IRIB. bei ŚIL. zu RV. 1, 105. MBH. 12, 13174. (gg. Diese 3 Weisen sind nach dem Epos Kinder Gautama's und auch Brahman's, Pragāpati's; vgl. u. त्रित 1, d am Ende. — Dvita, ein Nachkomme Atri's, RV. 5, 18, 12. Liedverfasser RV. ANUKR.

द्वितय (wie eben) 1) adj. nom. pl. m. ०ये und ०यास् P. 1, 1, 33, Sch.

a) aus zwei bestehend, zweitheilig, zweifach, doppelt P. 5, 2, 48. VOP. 7, 47. धर्ममिदं द्वितयं विमृश्य BHĪG. P. 6, 15, 28. — b) pl. zwei (wenn die einzelnen Theile als plur. gedacht werden): दुमसानुमतां किमतरं यदि वयो द्वितये ऽपि (beide: die Bäume und die Berge) ते चलाः RAGH. 8, 89. — 2) n. Paar H. 1423. JĀG. 3, 197. RAGH. 8, 6. SŪRAS. 6, 15. 9, 14. 12, 29. KATHAS. 21, 129. BHĪG. P. 5, 22, 14. Z. f. d. K. d. M. 5, 230. TRIK. 2, 2, 3. H. 136.

द्वितवन (द्वित + वन) m. N. pr. eines Mannes; s. द्वैतवन.

द्वितौ Partikel der Hervorhebung und Bekräftigung, ähnlich dem griech. δῖ, δῖτα; nur im RV. gebraucht und hier an allen Stellen des Satzes erscheinend; eben. so — denn, allerdings, besonders: मम द्विता राष्ट्रं तत्रियस्य RV. 4, 42, 1. अथ द्विता वरुणा मायी नः सात् 7, 28, 4. प्र नाकमुष्टे नु नुदे बुरुते द्विता नतत्रं पप्रथं भूम 86. 1. द्विता वि वंजे सनज्ञा समीके 1, 62, 7. गवामिपे सख्या कृणुत द्विता 10, 48, 9. 2, 4, 2. 3, 2, 1. 6, 48, 18. 8, 24, 15. 9, 94, 2. 97, 24. Oesters im Relativ-Satze: द्विता यो वृत्रकृत्सो विद इन्द्रः 8, 82, 32. 59, 2. 60, 11. प्र ये द्विता दिव सञ्जत्याताः 3, 43, 6. 1, 37, 9. 127, 7. 3, 17, 5. ये नु नाकिः पतनासु द्विता तरति 49, 2. 6, 43, 8. अथ द्विता und besonders: वि तद्वैचर्यं द्विता 1, 132, 3. बामीके अथ द्विता भर्तो वाजिभिः प्रुनम् 6, 16, 4. अथ द्यौश्चिति अथ सा नु वज्राद्वितानमत् 17, 9, 8. 1, 28. 13, 24. ये देवासो अथ द्विता । नि मर्त्यैश्चाद्युः 73, 2. 9, 102, 1. auch mit अरु verbunden: विदमरु द्वितासनन् 8, 28, 1. — Die Comm. geben überall nach Vorgang von NIR. 5, 3 die durch Etymologisiren gewonnene Bed. doppelt, zweifach u. s. w.

1. द्वितीय (von द्वि, P. 5, 2, 54. VOP. 7, 43. Decl. P. 4, 1, 36. VĀRT. 2. P. 7, 3, 115. 1) adj. f. आ der zweite H. an. 3, 490. MED. J. 84. RV. 8, 49. 9. AV. 14, 5, 4. 19, 22, 9. सवन 6, 47, 2. 9, 1, 12. द्वितीयस्या पृथिव्याम् VS. 3, 9. नामानि ÇAT. Ba. 3, 6, 2, 24. 14, 8, 15, 9. KĀT. ÇA. 4, 10, 7. 11, 12. 24, 7, 14. M. 2, 169. N. 22, 8. RAGH. 3, 49. को ऽयं द्वितीयः HIT. 18, 1. Bei Vergleichen: तां जानायाः — जीवितं मे द्वितीयम् MEGH. 81. द्वितीयमिव जीवितम् PĀNĪKAT. 116, 6. द्वितीयो ऽग्निरिव ज्वलन् HARIV. 1011. INDR. 2, 22. HIT. 9, 6. BHĪG. P. 5, 1, 30. VET. 5, 5. Z. d. d. m. G. 14, 573, 21. अ^० Seinesgleichen nicht habend KATHAS. 22, 90. ईशो हास्माद्वितीयो वा तृतीयो वा ब्राह्मणतामभ्युपैतोः der Zweite in der Geschlechtsreihe so v. a. Sohn (vgl. 2, b) AIR. Br. 7, 29. द्वितीयम् adv. zum zweiten Mal KĀTHOP. 1, 4. M. 11, 232. JĀG. 1, 39. N. 8, 7. — 2) m. a) der Zweite so v. a. Begleiter, Genosse, Gefährte, Freund: तस्मै वै वरुस्पतिं द्वितीयमुर्वन् ÇAT. Ba. 9, 2, 3. 1, 7, 1, 3. 3, 17, 2, 9. यो मे वने वसतो ऽभूद्वितीयः MBH. 13, 4899. अपि कापुरुषो मार्गे द्वितीयः नेमकारकः । कर्कटेन द्वितीयेन सर्पात्पान्थः प्ररुतिः || PĀNĪKAT. V. 89. कृष्ण^० von Kṛṣṇa begleitet, mit Kṛ. verbunden MBH. 5, 1992. परिग्रह^० RAGH. 1, 95. धनुर्द्वितीयं mit einem Bogen versehen KATHAS. 22, 76. क्राया^० so v. a. einen Schatten werfend N. 5, 24. अद्वितीय ganz allein KATHAS. 24, 103. so v. a. Feind: द्वितीयद्वि भयं भवति ÇAT. Ba. 14, 4, 2, 3. 1, 2, 19. — b) Sohn TRIK. 2, 6, 7. H. Ç. 113. — c) (sc. वर्णा) der zweite Laut (in einem Varga), die dumpfe Adspirata RV. PRĀT. 6, 15. VS. PRĀT. 1, 54. 4, 106. 119. VĀRT. 3 zu P. 8, 4, 48. KĀÇ. zu P. 1, 1, 50. — 3) f. आ a) die Gefährtin, Ehefrau AK. 2, 6, 1, 5. TRIK. 3, 3, 314. H. 513. H. an. MED. — b) der zweite Tag im Halbmonat TRIK. H. an. MED. — c) (sc. विभक्ति) die Endungen des 2ten Casus (des Accusativs), der Accusativ